

29/04 Distriktskommisjonen/sterke regioner - høring

Vedtak;

1. Finnmark fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Distriktskommisjonens innstilling. Målsettingene som er formulert for henholdsvis regionalpolitikken og distriktpolitikken er gode og samsvarer med de innspill Finnmark fylkeskommune tidligere har gitt til kommisjonens arbeid. Med henvisning til de overordnede strategiene som er valgt vil Finnmark fylkeskommune spesielt framheve noen forhold:
 - *Politikk for å møte endring:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som blant annet skal bidra til at en større del av verdiskapingen kommer de enkelte lokalsamfunn til gode ved at politikken legger til rette virkemidler og ordninger som stimulerer til endring, omstilling og utvikling i vanskelig stilte kommuner og lokalsamfunn. Denne politikken skal også bidra til å utvikle kreativitet, entreprenørskap, kompetanse og innovasjonsevne i lokalsamfunn og næringer, og den skal bidra til å styrke attraktiviteten til det enkelte lokalsamfunn og den enkelte region.
 - *Vekt på den brede politikken:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som innebærer at distrikts- og regionalpolitiske målsettinger må inngå i sektorpolitikken. Det er særlig viktig å framheve nødvendighetene av at de ulike sektorpolitikkenes sees i sammenheng, og at sektorpolitikken tilpasses lokale og regionale forhold. Ulike regioner har ulike forutsetninger og ulike fortrinn. Dette må det tas hensyn til slik at løsninger kan tilpasses regionenes særpreg og regionenes fortrinn kan utnyttes og videreutvikles.
 - *Desentralisering av makt til folkevalgte organer:* Finnmark Fylkesting støtter en strategi med tre nivå med folkevalgt styring. Regionnivået må få makt over flere områder, og bygge på en maktfordeling mellom statlig og regionalt nivå der statlig nivå gir fra seg makt, og der regional stat utvikles til et statlig tilsynsapparat. Desentralisering av makt er en forutsetning for å utløse verdiskapnings-potensialet og for å føre en politikk som kan utløse regionens fortrinn. Ved en desentralisering av makt vil det bli lettere å mobilisere lokale aktører til å delta i forpliktende partnerskap, og demokratiet vil bli styrket. Fra Finnmarks ståsted er også nærhetsprinsippet av helt avgjørende betydning i denne sammenhengen. Finnmark Fylkesting vil i denne sammenheng særlig påpeke viktigheten av at det følger tilstrekkelig juridiske og økonomiske virkemidler med en slik desentralisering av makt og oppgaver til det regionalt nivå.
 - *Utnytte handlingsrommet i den smale distriktpolitikken:* Distriktskommisjonen foreslår å styrke den næringsretta og smale politikken for å fremme lønnsom og framtidsretta virksomhet i distriktene. Finnmark fylkeskommune slutter seg til denne linjen og er glad for at Distriktskommisjonen påpeker de muligheter som ligger i at urfolksdimensjonen kan gi legitimitet til spesielle løsninger for den nordlige landsdel.

Finnmark fylkeskommune mener at

 - Valgdistriktene må bestå som idag
2. Finnmark fylkeskommune slutter seg ikke til noen av forslagene til regioninndeling i KOU 2004:1. Sterke regioner. Vi registrerer imidlertid at Selstad etter offentliggjøringen av utredningen, har lagt fram en revidert versjon hva angår regioninndeling som er mer i tråd med vårt syn.
 - Finnmark fylkeskommune mener at :
 - Finnmark skal bestå som egen selvstendig region. En utvidelse av regionen kan aksepteres dersom regionenes utstrekning ikke blir større enn det som i dag er tiltakssonen, det vil si Finnmark og Nord Troms.
 - Frivillighet skal være det bærende prinsipp i de tilfeller der det blir snakk om å endre på regioninndelinger og grenser, dette gjelder både mellom kommuner og mellom fylker.

Fylkesordføreren

Arkivsak 200300733
Arkivnr.
Saksbeh. Larsen, Anne-Cathrine,

Saksgang	Møtedato	Saksnr.
Fylkesutvalget	06.12.04	92/04
Fylkestinget	07. – 08.12.04	29/04

DISTRIKTSKOMMISSJONEN/STERKE REGIONER - HØRING

FYLKESORDFØRERS INNSTILLING

1. Finnmark fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Distriktskommisjonens innstilling. Målsettingene som er formulert for henholdsvis regionalpolitikken og distriktspolitikken er gode og samsvarer med de innspill Finnmark fylkeskommune tidligere har gitt til kommisjonens arbeid. Med henvisning til de overordnede strategiene som er valgt vil Finnmark fylkeskommune spesielt framheve noen forhold:
 - *Politikk for å møte endring:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som blant annet skal bidra til at en større del av verdiskapingen kommer de enkelte lokalsamfunn til gode ved at politikken legger til rette virkemidler og ordninger som stimulerer til endring, omstilling og utvikling i vanskelig stilte kommuner og lokalsamfunn. Denne politikken skal også bidra til å utvikle kreativitet, entreprenørskap, kompetanse og innovasjonsevne i lokalsamfunn og næringer, og den skal bidra til å styrke attraktiviteten til det enkelte lokalsamfunn og den enkelte region.
 - *Vekt på den brede politikken:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som innebærer at distrikts- og regionalpolitiske målsettinger må inngå i sektorpolitikken. Det er særlig viktig å framheve nødvendighetene av at de ulike sektorpolitikkenes sees i sammenheng, og at sektorpolitikken tilpasses lokale og regionale forhold. Ulike regioner har ulike forutsetninger og ulike fortrinn. Dette må det tas hensyn til slik at løsninger kan tilpasses regionenes særpreg og regionenes fortrinn kan utnyttes og videreutvikles.

- *Desentralisering av makt til folkevalgte organer:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som vektlegger at desentralisering av makt er en forutsetning for å utløse verdiskapingspotensialet og å føre en politikk som kan utnytte hver regions fortrinn. Ved slik desentralisering av makt vil det bli lettere å mobilisere lokale aktører til å delta i forpliktende partnerskap og demokratiet vil bli styrket. Fra Finnmarks ståsted er også nærhetsprinsippet av helt avgjørende betydning i denne sammenhengen. Finnmark fylkeskommune vil i denne sammenheng særlig påpekte viktigheten av at det følger tilstrekkelig juridiske og økonomiske virkemidler med en slik desentralisering av makt og oppgaver til et regionalt folkevalgt nivå.
 - *Utnytte handlingsrommet i den smale distriktpolitikken:* Distriktskommisjonen foreslår å styrke den næringsretta og smale politikken for å fremme lønnsom og framtidsretta virksomhet i distriktene. Finnmark fylkeskommune slutter seg til denne linjen og er glad for at Distriktskommisjonen påpeker de muligheter som ligger i at urfolksdimensjonen kan gi legitimitet til spesielle løsninger for den nordlige landsdel.
2. Finnmark fylkeskommune slutter seg ikke til noen av forslagene til regioninndeling i KOU 2004:1. Sterke regioner. Vi registrerer imidlertid at Selstad etter offentliggjøringen av utredningen, har lagt fram en revidert versjon hva angår regioninndeling som er mer i tråd med vårt syn.

Finnmark fylkeskommune mener at :

- Finnmark skal bestå som egen selvstendig region. En utvidelse av regionen kan aksepteres dersom regionenes utstrekning ikke blir større enn det som i dag er tiltakssonen, det vil si Finnmark og Nord Troms.
- Frivillighet skal være det bærende prinsipp i de tilfeller der det blir snakk om å endre på regioninndelinger og grenser, dette gjelder både mellom kommuner og mellom fylker.

Vadsø, 26. november 2004

Helga Pedersen
fylkesordfører

BAKGRUNN

Distriktskommisjonen avga sin utredning til Kommunal- og regionaldepartementet (KRD) i midten av oktober 2004 (vedlegg 1). Høringsinstansene mottok brev fra departementet 14. oktober (vedlegg 2). Som det fremgår av dette legger KRD opp til en to-delt høring:

- Tema som har med fremtidig fylkes- og kommunestruktur, oppgavefordeling og maktfordeling/regionalisering har fått en høringsfrist til 14. oktober 2005
- Andre tema i utredningen og som særlig er relatert til kommende stortingsmelding (vår 2005) om regionalpolitikken, har en frist til 14 januar.

KS sitt landsstyre- og sentralstyre har vedtatt at organisasjonen skal gå aktivt inn for "*...å etablere sterkere, færre og større folkestyrte regioner som skal erstatte dagens fylkeskommuner*"¹. KS har på denne bakgrunn bedt professor Tor Selstad ved Høgskolen i Lillehammer legge fram og begrunne tre konkrete, kartfestede alternative forslag til inndeling av slike regioner. Arbeidet har resultert i utredningen "Sterke regioner" (vedlegg 3). KS har satt en høringsfrist til 1. februar på Selstad-utredningen (vedlegg 4). KS Finnmark har på sin side satt en høringsfrist for medlemmene i fylket til 15. januar.

Fylkesordførerkollegiet i KS ønsker en helhetlig tilnærming til disse temaene (makt og myndighet, oppgavefordeling, antall forvaltningsnivåer, størrelse på regioner og geografiske inndelinger) og har oppfordret fylkekommunene om å se høringene i sammenheng. Fylkesrådmannen følger anbefalingen fra KS. Dette har medført kort tid til saksbehandling og det har ikke vært anledning til å kjøre omfattende prosesser med kommunene og andre samarbeidspartnere.

Landsstyret i KS skal ta stilling til saken helhetlig i mars 2005.

¹ KOU 2004:1 Sterke regioner (kortversjonen)

BESKRIVELSE

Siden midten av 90-tallet er det gjennomført en rekke offentlige utredninger som omhandler oppgavefordeling og makt- og myndighetsfordeling mellom forvaltningsnivåene. Oversikten under er hentet fra en kunnskapsoversikt ECON analyse laget på vegne av KS i 2003.

Oversikt over større utredninger om oppgavefordelingen²

Årstall	Utvalg/dokument	Tema	Hovedkonklusjoner
1996-1998	Sundsbo-utvalget (to delutredninger)	Utvalg satt ned av KS. Innspill til utvalg for vurdering av oppgavefordelingen. Er det behov for mellomnivå i forvaltningen? Drøfting i lys av effektivitet, likhet og folkestyre	Det er riktig å opprettholde tre forvaltningsområder, men det er behov for opprydding og reformer for å styrke fylkeskommunens posisjon. Opprette enhetsforvaltning på fylkesnivå under ledelse av fylkespolitikkerne. Slå sammen fylkeskommunenes administrasjon og fylkesmannsembetet.
2000	NOU 2000:22 <i>Om oppgavefordelingen mellom stat, region og kommune</i> (Oppgavefordelingsutvalget)	Vurdering av antallet forvaltningsnivåer. Oppgavefordeling mellom stat, region og kommune	Foreslo å styrke det regionale folkevalgte nivået ved å overføre en rekke statlige oppgaver og styrke regionplanleggingen.
2000-2001	St.meld.nr.31 <i>Kommune, fylkes, stat – en bedre oppgavefordeling?</i>	Regjeringen Stoltenbergs oppfølging av NOU 2000:22	Foreslo å styrke fylkeskommunen, men færre oppgaver enn forslaget fra Oppgavefordelingsutvalget. Statliggjøring av spesialisthelsetjenesten.
2001-2002	St.meld.nr.19 <i>Nye oppgaver for lokaldemokratiet – regionalt og lokalt nivå</i>	Regjeringen Bondevik II fulgte opp vurderinger gjort i St.meld.nr.31 (2000-2001). Bakgrunn i Sem-erklæringens diskusjon om fylkeskommunen	Fylkeskommunen måtte ikke utvikles til en overkommune. Reduserte antallet fylkeskommunale oppgaver. Forslag om å styrke fylkeskommunen som regional utviklingsaktør.

I flere år har vi altså hatt en sammenhengende drøfting av spørsmål om antall nivåer i det politiske systemet, oppgavefordeling og geografi.

For tiden er nok en regjeringsoppnevnt kommisjon i gang med sitt arbeid. *Lokaldemokratikommisjonen* skal analysere og vurdere lokaldemokratiets vilkår og utvikling, og komme med forslag til hva som kan gjøres for å styrke det. Kommisjonen skal også legge til rette for debatt og formidle gode eksempler på vellykkede tiltak for å styrke lokaldemokratiet. Første delutredning vedrørende forholdet mellom staten og kommunene skal legges fram innen 1. april 2005.

² ECON Analyse – Større regioner? En kunnskapsoversikt, s.28

Oppgavefordelingsutvalget vurderte blant annet etablering av store regioner. *Landsdelsmodellen*, der landet deles inn i færre og langt større regioner, var ett av fem alternativ. Flertallet i utvalget gikk imidlertid inn for *Utviklingsmodellen* med et folkevalgt regionalt nivå med 10-15 enheter. Det samme flertallet gikk inn for at enhetenes hovedansvarsområder skulle være:

- Minimum bestilleransvaret for spesialisthelsetjenester
- 2.linje sosialtjenester
- Videregående opplæring og kompetanseutvikling
- Regionalt land- og sjøbasert samferdsel
- Fylkesplanlegging
- Rett til å avgjøre innsigelser til kommunale arealplaner
- Tilrettelegging for næringsutvikling
- Miljøvern
- Kultur

Fylkestingets flertall sluttet seg også til utviklingsmodellen og den tilhørende oppgaveporteføljen. Fylkestinget har gjentatt dette bl.a. i forbindelse med uttalelsene underveis til Distriktskommisjonen (vedlegg 5 og 6). For øvrig var fylkestinget enstemmig om at Finnmark skal bestå som eget fylke, og om tilhørende presisering: "Finnmark fylkesting mener også at Finnmark fylke er en egen region".

I 2002 tok Nordland fylkeskommune initiativ til å gjennomføre en utredning rundt spørsmålet om endring av fylkesinndelingen i Nord Norge. Fylkesutvalget i Finnmark avviste forslaget, og det ble ikke gjort noe mer da. Senere har Troms fylkeskommune på egen hånd utredet, og har foreslått omtrent hele Nord-Norge som en region.

Ved begge anledningene ble det gjennomført meningsmålinger i Finnmark om sammenslåing av fylkene i nord. I 2002 var 15 prosent for sammenslåing, 60 prosent var mot, mens 25 prosent var likegyldige til spørsmålet. I 2004 var holdningen til storregion enda mer negativ, da var fordelingen respektive 10, 65 og 25 prosent.

Det kan også nevnes at KRD, i samarbeid med KS kjører et omfattende prosjekt som går på å vurdere kommunestrukturen i Norge.

Det er fristende å sitere følgende fra lederskribenten i Mandag Morgen, tittelen er "Stopp svartepersillet":

"Mye tyder på at lokaldemokratiet går en sakte død i møte. En kombinasjon av politisk kynisme og impotens har gjort kommunene til kasteballer i et evigvarende politisk og byråkratisk spill. Avgjørende spørsmål om kommunestørrelse og oppgavefordeling drukner i stadig nye kommisjoner og prosjekter. Dere må reise dere og kjempe for å forsvare lokaldemokratiet mot sentralistene i hovedstaden, manet Kjell Magne Bondevik på kommunetinget i Stavanger sist uke. Dette likte kommunefolkene å høre, og så vedtok de nye resolusjoner om kommuneøkonomi, selvstyre og konsultasjoner med staten. *Som ikke vil endre på noen ting.*" (vår uthevelse.)

Distriktskommisjonen

Distriktskommisjonen har hatt som mandat å gjennomgå alle sider ved distrikts- og regionalpolitikken som har betydning for bosetting og regional utvikling. Kommisjonen skulle vurdere virkemiddeltyper som kan fremme nyskaping og næringsutvikling og som derigjennom fremmer bosetting og levedyktige lokalsamfunn. Kommisjonen skulle legge fram konkrete forslag til endringer eller styrking av virkemidler.

Den 12. oktober 2004 la Distriktskommisjonen fram sin innstilling i form av NOU 2004:19 "Livskraftige distrikter og regioner. Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk". Distriktskommisjonen har jobbet utadvendt ved blant annet å arrangere fem miniseminarer (hvorav ett i Hammerfest der temaet var kystutvikling). I to runder er kommunesektoren bedt om å komme med innspill på ulike problemstillinger knyttet til kommisjonens arbeid.

Finnmark fylkeskommune har gitt fyldige tilbakemeldinger i begge disse rundene. Som et ledd i arbeidet arrangerte vi i forkant av 1. runde med innspill et arbeidsseminar der 10 av 19 kommuner var representert. Under fylkestingets behandling av dette innspillet (FT-sak 45/03) ble det besluttet å sette ned en tverrpolitisk arbeidsgruppe som skulle følge Distriktskommisjonens arbeid videre. Gruppas arbeid ligger til grunn for tilbakemeldingen som ble gitt i 2. runde med innspill våren 2004 (FU-sak 36/04). Begge innspillene er vedlagt (vedlegg 5 og 6).

Visjon, mål og strategier i Distriktskommisjonens utredning

Kapittel 7 i distriktskommisjonens utredning innledes med en presentasjon av visjon og mål og overordnede strategier for distrikts- og regionalpolitikken. Visjonen som anbefales lyder:

"Videreutvikle attraktive og livskraftige lokalsamfunn gjennom et aktivt og konkurransedyktig næringsliv og likeverdige tjenestetilbud i hele landet, med sikte på å opprettholde hovedtrekkene i bosettingsmønsteret".

Kommisjonen sier at målene skal bygge på nærhetsprinsippet, de må være ærlige, forutsigbare og robuste. Det er et premiss at enkeltmennesker og næringsaktører gjør egne og frie valg, og at bosettingsmønsteret holder seg stabilt i lang tid framover. Det ligger også som et premiss at samfunnets evne til å endre seg og å møte nye utfordringer vil være avgjørende for å lykkes i distrikts- og regionalpolitikken og at de rike naturressursene fortsatt brukes til å bygge landet.

Kommisjonen har formulert egne mål for hhv. regionalpolitikken og distriktpolitikken, og presenterer fire overordnede strategier som anbefales lagt til grunn. Strategiene er: Politikk for å møte endring, vekt på den brede politikken, desentralisering av makt til folkevalgt organer og å utnytte handlingsrommet i den smale distriktpolitikken.

Sterke regioner

KS har fokusert sterkt på arbeidet med å gjøre kommuner og regioner robuste nok til å ta på seg flere oppgaver og få overført reell makt fra det statlige nivået. Derfor er det igangsatt et eget kommunestrukturprosjekt i samarbeid med KRD, og parallelt kjøres et regionprosjekt, der KS har lagt til rette for diskusjoner om kommunenes og fylkeskommunenes framtidige oppgaver og struktur.

Landsstyret har vedtatt at KS skal gå aktivt inn for å etablere sterkere, færre og større folkestyrte regioner som skal erstatte dagens fylkeskommuner. KS sier at hensikten er å etablere regioner som skal gi et effektivt bidrag til landets verdiskaping og samtidig styrke det lokale og regionale demokratiet.

Som et ledd i KS regionprosjektet har professor Tor Selstad laget utredningen "Sterke regioner".

I "Sterke regioner" foreslår Selstad primært en inndeling i sju regioner. Finnmark er i denne varianten en del av region Nord-Norge. De andre forslagene er enheter med fem og ni regioner. I sistnevnte er Finnmark slått sammen med Troms, mens Nordland, med noen mindre justeringer blir egen region.

Hva ligger til grunn for disse inndelingene? Selstad har i et intervju sagt at "Lakmustesten på om en region er stor nok, er om den kan bære et universitet. Forskerkompetansen må finnes regionalt, fordi den er viktig for næringsutviklingen".³ I rapporten redegjør han for ulike regiontyper som:

- o Naturregioner
- o Funksjonelle regioner
- o Næringsøkonomiske regioner
- o Identitetsregioner
- o Institusjonaliserte regioner

De nye politisk/administrative regionene sies på en måte å bestå av "byggelementer" i den forstand at de forholder seg til de ovennevnte typene. Det viktigste kriteriet synes imidlertid å være den funksjonelle regionen. *"Sju regioner er hovedalternativet fordi det er mulig å peke ut sju byer eller byklynger som er store nok til å være landsdelssentre"* (s. 111).

I begynnelsen av november i år innledet Selstad på et KS-møte for politisk- og administrativ ledelse om "Sterke regioner – reaksjoner og revisjoner". Da presenterte han "Selstads reviderte" hvor landet fortsatt er delt inn i sju regioner, men hvor inndelingen er betydelig endret i forhold til den vi finner i KOU 2004:1. I den reviderte versjonen er Finnmark egen region (vedlegg 7).

VURDERINGER

I vurderingskapitlet gir Finnmark fylkeskommune sine vurderinger og tilbakemeldinger på Distriktskommisjonens konkrete anbefalinger i avsnitt 7.4 og konklusjonene i "Sterke regioner".

Distriktskommisjonens innstilling

Distriktskommisjonens konklusjoner og anbefalinger finnes i rapportens kapittel 7 fra side 108 til 126. Fylkesrådmannen har i vurderingene tatt utgangspunkt i strukturen i dette kapitlet.

Finnmark fylkeskommune synes Distriktskommisjonen har gjort en god jobb og er enig i de overordnede tilnærmingene. De overordnede målene og strategiene for distrikts- og regionalpolitikken er gode og samsvarer med de premissene Finnmark fylkeskommune har

³ Kommunal rapport 11.nov 04

lagt til grunn ved tidligere uttalelser. Fylkesrådmannen tar utgangspunkt i overordnede mål og strategier i sine konklusjoner.

Til 7.4.2. Anbefalinger vedrørende styringsstruktur:

Utvalget mener at dagens fylkeskommuner bør erstattes med folkevalgte regioner. I flertallet er det ulikt syn på "...*hvor store regionene bør være for å kunne ivareta de oppgavene de blir satt til å løse*". Utvalget har imidlertid valgt å fokusere på oppgaver fremfor geografi, og fremmer derfor ikke noen anbefalinger om inndeling i regioner. Det gjør KOU 2004:1, som vi kommer tilbake til nedenfor. En hovedutfordring er at man sikrer en regional frihet og handlingsrom innenfor rammene av en overordnet nasjonal styring.

Finnmark fylkeskommune slutter seg i hovedtrekk til kommisjonens og flertallets anbefalinger vedrørende styringsstruktur og oppgavefordeling. Det er særlig viktig å framheve behovet for en sterk *desentralisering* av *makt*, og regional spesialisering basert på regionenes fortrinn. I tillegg støtter Finnmark fylkeskommune prinsippet om styrket territoriell samordning av statlig sektorpolitikk på regionalt nivå.

Kommisjonen har to hovedsyn på hvordan disse strategiene bør følges opp. Det ene er at det etableres et sterkt folkevalgt organ på regionalt nivå (trenivåmodell). Det andre synet er at stat og kommuner tar et sterkere ansvar for samordningen på et regionalt nivå (tonivåmodell). Finnmark fylkeskommune vil ha trenivåmodellen som hovedstrategi. Dette er i overensstemmelse med hva Finnmark fylkeskommune i tidligere sammenhenger har sagt om oppgavefordelingen.

Finnmark fylkeskommune gir sin prinsipielle støtte til kommisjonens flertall angående anbefalinger til følgende hovedprinsipper og hovedoppgaver, som legges til et nytt regionalt folkevalgt nivå:

A. Hovedprinsipper knyttet til rammebetingelser for det nye nivået:

- Makt og oppgaver skal desentraliseres fra staten til det regionale nivået
- Det økte ansvaret og oppgaver bør følges opp av økonomiske ressurser
- Regionene skal ha ansvar for relasjonsbygging på den internasjonale arena
- Fylkesmannens oppgaver bør rendyrkes til tilsyn og kontroll, og nedbygges i forhold til drift og utviklingsoppgaver – og likeartede oppgaver samordnes på regionalt nivå
- Det bør legges opp til en hensiktsmessig spredning av regionale funksjoner, kompetansemiljøer og myndigheter for å unngå forsterket sentralisering
- Forholdet mellom sentrale myndigheter og regioner sikres og bygges bl.a. på avtaler, konsultasjon, dialog, styringssignaler og på helhetlige og fokuserte regionale plandokumenter som bør inngå som viktige premisser i den statlige planleggingen
- I regioner med samisk bosetting bør det etableres trepartsforhandlinger mellom stat, region og Sametinget for å sikre Norges forpliktelser i forhold til samene
- Oppgavene til kommunene videreutvikles

B. Hovedoppgaver knyttet til tjenesteyting:

- Det regionale nivået gis en større frihet til å prioritere på tvers av sektorer
- Beholde ansvar for videregående opplæring
- Ansvar for riksveiene utenom stamvegene

- Ansvar for samordning av kollektivtrafikk og samordning/utbygging av transportmessig infrastruktur
- Flere av riksinstisusjonene for kunst- og kulturformidling vurderes avvirket til fordel for en styrket kulturaktivitet i regionene
- Ansvar for idrett, museer, kulturinstisusjoner og internasjonalt kultursamarbeid
- Ansvar for forebyggende folkehelse og dialog med helseforetakene og strategiske veivalg

C. Viktige oppgaver knyttet til *regional planlegging og næringsutvikling*

- Ha ansvar for regional planlegging
- Utforme en helhetlig arealpolitikk tilpasset til regionens utfordringer
- Ha myndighet og oppgaver knyttet til miljø, ressursforvaltning, fiskeri, landbruk og a-
etat
- Forvalte midler til næringsutvikling (smal distriktspolitikk) innenfor utvidet
ansvarsreform
- Videreutvikle rollen som bestiller overfor Innovasjon Norge
- Ha et ansvar i forhold til SIVAS utviklingsarbeid, bygdeutvikling osv.
- Forvalte tilstrekkelige midler til at høgskoler motiveres til å innrette sin aktivitet i tråd
med regionale utviklingsstrategier
- Sikre større innflytelse innenfor forskning og utvikle rollen som bestiller av relevant
forskning
- Ha ansvar for utbygging av bredbånd til de deler av landet der slik utbygging ikke er
bedriftsøkonomisk lønnsomt

Kommisjonen har anbefalt at ansvar for de ulike oppgavene kan variere med hensyn til totalansvar, bestilleransvar og samordningsansvar. Finnmark fylkeskommune mener i prinsippet at statens regionale organisering må tilpasses regionenes organisering. Når det gjelder samferdsel tolker vi at Distriktskomisjonen ikke legger opp til at totalansvaret skal overføres til fylkeskommunene. Finnmark fylkeskommune kan påta seg bestilleransvar og samordningsansvar slik utvalget omtaler dette, men vil til en viss grad være avhengig av faglig bistand fra transportetatene.

På noen områder er det nødvendig med samarbeid over fylkesgrensene. Finnmark vil også i fremtiden ha nærings/utviklingsarbeid gjennom Landsdelsutvalget for Nord-Norge og Nord-Trøndelag, gjennom Barentsregionen, gjennom Nordkalottrådet og for eks. innenfor videregående opplæring gjennom Opplæringsregion Nord. Vi ser klart at slikt samarbeid kan utvikles også på andre områder som samferdsel, leverandørutvikling, FoU og høyere utdanning.

Til 7.4.3: Anbefalinger for økt verdiskaping i viktige distriktsnæringer:

Finnmark fylkeskommune slutter seg til de to hovedprinsippene om økt regional styring innen arealvern og bruk av arealer samt "Vern gjennom fornuftig bruk".

Fiskeri og havbruk:

Finnmark fylkeskommune er særlig fornøyd med at distriktskommisjonen åpner for regionalt forvaltningsansvar av fiskeressurser innenfor en nasjonal ramme og at fremtidige ressursrenter bør tilfalle regionalt nivå. Det er viktig å raskt sette i gang regionale

forsøksordninger med ressurselskaper for å understøtte fiskeripolitikkenes distriktsmessige betydning. Prinsippet om å se sammenheng i verdikjeden med økt lønnsomhet etter markedenes ønsker er svært viktig. De samiske interesser i fjord- og kystfisket skal ivaretas særskilt. Det er viktig å erstatte konsesjonsavgift i havbruksnæringa med en arealavgift til kommunen. Flytteforskriften gir økt sentralisering av havbruksnæringa og bør fjernes. Vi støtter kommisjonens utsagn om at FoU innen marin sektor må styrkes.

Jordbruk og reindrift:

Finnmark fylkeskommune ser at distriktsjordbruket kan bli mest rammet av WTO-forhandlingene og ber om at dette ivaretas spesielt framover. Vi støtter kommisjonens anbefaling av at bygdeutvikling må ses på i et mer bredt perspektiv og ikke knyttes kun til jordbruket. Det må legges til rette for småskalaproduksjon av mat fra jordbruk og reindrift basert på lokalt råstoff og utmarksressurser.

Reiseliv:

Opplevelsesnæringa er svært sentral for distriktene og gir viktige ungdoms- og kvinnearbeidsplasser. Finnmark ønsker en markedsbasert natur- og kulturbasert reiselivsnæring med respekt for samisk kulturs egenart. Finnmark fylkeskommune støtter kommisjonens forslag om at staten må yte mer i infrastrukturbygging for reiselivet og i markedsføring av nasjonale attraksjoner som Nordkapp og samiske kulturopplevelser. Det er viktig for reiselivsutviklinga i landet at Center of Expertise innen reiseliv og såkornsfond for reiselivet legges til Finnmark.

Energi- og petroleum:

Finnmark fylkeskommune støtter kommisjonens syn på å utvikle alternative energiformer gjennom vind- tidevanns- og bølgekraft og slik styrke distriktene. Stabilitet og forutsigbarhet i leteboring og utbygging av olje og gass i Barentshavet er av aller største betydning for utviklingen i Finnmark og Nordvest-Russland. Det er viktig at staten understøtter kompetansebygging innen petroleum i nord. Det må legges til rette for størst mulig lokal og regional effekt av petroleumsutbygginger. En avgift for regional utvikling må legges inn i konsesjonsbetingelsene til framtidige operatører i Barentshavet. Staten må legge til rette for en hensiktsmessig transportinfrastruktur for distribusjon av energi fra fornybare kilder i og fra Finnmark.

Nye næringer og kultur som næring:

Kunnskapsintensive og kulturbaserte næringer er særlig interessante for ungdom og kvinner og kan gi distriktene ny vekst og utvikling. Alle tilrettelegginger som bredbånd, kompetanseutvikling, innovasjonssystemer og nettverksbygging må understøttes. Det er viktig at virkemiddelapparat og kapitalmiljøer bringes inn i utviklingen av kulturnæringer. Finnmark fylkeskommune satser for tiden stort på å skape nye kulturarbeidsplasser basert på kulturelt entreprenørskap og er glad for at kommisjonen ser slike muligheter.

Næringsutvikling i et grenseregionalt perspektiv:

Finnmarks geografiske beliggenhet med Russland og Finland som nærmeste naboer gir fylket en særstilling. Fylkets næringsliv eksporterer i hovedsak sine varer til internasjonale markeder. Finnmark er sterkt eksponert for endringer i markeder og er følsom overfor utenrikspolitiske hendelser. Globaliseringen påvirker i dag alle nivå i samfunnet og samarbeid mellom regioner på tvers av landegrensene er viktige elementer i distrikts- og regionalpolitikken. Alt samarbeid med Russland og Finland skal skje med gjensidighet, og det er viktig å se den russiske, finske og norske kompetansen i sammenheng for å oppnå resultater. Nærings samarbeidet mellom Nordvest-Russland og Finnmark har utviklet seg

gradvis framover siden reformene på russisk side i begynnelsen av 90-tallet. Russisk økonomi har de siste fire år hatt en sterk økonomisk vekst, der bl.a. de regionale myndigheter har fått stabilisert sin skatteinntang. Skattelovgivningen i Russland er i sin helhet reformert, og bedriftene opplever en betydelig bedret forutsigbarhet. Bedrifter i Finnmark har siste ti år opparbeidet seg god kompetanse på samarbeid med russiske selskaper og myndigheter, og man har nettverk og alliansepartnere som kan brukes aktivt fremover. Relevante samarbeidsområder, i tillegg til petroleum, er fiskeri, havbruk, tjenesteyting og infrastruktur. Det er viktig at staten legger til rette for næringssamarbeid med Nordvest-Russland gjennom stabile rammebetingelser (visum, grensepasseringer, toll, valuta) og bidrar til å styrke infrastruktur og kommunikasjonstilbud øst- vest i nordområdene. Vi understreker viktigheten av det internasjonale perspektivet ifm næringsutvikling og ser at det ikke er kommentert i kommisjonens forslag.

Lokalisering av offentlig virksomhet:

Finnmark fylkeskommune støtter kommisjonens flertall angående lokalisering av offentlig virksomhet. Sysselsettingsmessig er offentlig sektor svært viktig i Finnmark, og har økt sin betydning de siste 15 årene. Offentlig sektor gir blant annet viktige kompetansearbeidsplasser som kan være sentrale også i etterspørselen og utviklingen av private kompetansebedrifter.

Til 7.4.4 Anbefalinger med sikte på økt innovasjon og nyskaping:

Sterke og dynamiske regioner i innovasjonssammenheng:

Det er som kommisjonen sier svært viktig å styrke en regions evne til innovasjon og nyskaping. Etter vår mening er denne evnen ikke bare avhengig av sterke kunnskapsmiljøer, men i enda større grad næringslivets og institusjonenes evne til å søke ny kunnskap utenfor egen region, og ta denne i bruk i innovasjoner. Uansett størrelse og universitets- og forskningsmiljø vil ikke en region være i stand til å gi eget næringsliv alle impulser fra eget bryst. Eksempler fra Finnmark er utvikling av verdens første tidevannskraftverk og Norges første CO₂-kraftverk som begge er basert på kunnskapsutvikling sammen med nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer.

Innovasjonssystemer:

Finnmark fylkeskommune er enig med Distriktskommisjonen i at sterke og målrettede nettverk er avgjørende for et nyskappende og robust næringsliv. I Finnmark knytter vi sammen næringslivet, utdanningsinstitusjoner, kunnskapsmiljøer og investeringsmiljøer for å oppnå *regionale læringsmiljø*, og for å få tilgang til kapital i fornyelse og nyskaping i næringslivet. Origo AS og næringshagene i fylket utvikler seg for tiden til å bli sterke fag- og innovasjonsmiljøer sammen med høykolene, forskningsmiljøene, Innovasjon Norge og fylkeskommunen. Et felles formål for offentlige og private er å skape konkurransedyktige bedrifter og sterke nærings- og utviklingsklynger ved samarbeid, erfaringsutveksling og kunnskapsutvikling. Fag- og bransjenettverk utvikles for tiden innen alle næringer. Det er svært viktig å fortsatt understøtte slike kompetansemiljøer og videreutvikle desentralisert inkubatorvirksomhet.

Utdanning og forskning:

De regionale høyskolene må som kommisjonen slår fast styrkes både når det gjelder ordinær utdanning og forskning, men også som sterke regionalutviklere. Det slår negativt ut for høyskolene i distriktene at de kun er innsatsfinansierte. Staten bør derfor vurderes en todelt finansiering basert både på studenttall/avlagte eksamener og på bidrag til innovasjon og nyskaping i næringslivet. Finnmark fylkeskommune støtter prinsippet om økt forskningsinnsats i næringene og i distriktene. Det er spennende å gjøre forsøk med regionale

forskningsfond med friske midler, og her peker Finnmark seg ut med klare behov innen marin sektor, urfolksbasert forskning og kaldklimateknologi knytta til aktivitet i Barentshavet.

Kapital:

Distriktskommisjonen peker på de viktigste flaskehalsene innen kapital og finans ved å ta fram regionale såkornfond til tidligfasefinansiering av nye bedrifter og økt bruk av investeringstilskudd som virkemiddel. Vi arbeider allerede med å få lagt såkornfond til Finnmark.

Til 7.4.5: Anbefalinger vedrørende utvikling av attraktive og livskraftige samfunn:

Finnmark fylkeskommune støtter kommisjonens anbefalinger angående samsvar mellom oppgaver og ressurser til kommunene og vektleggingen av at kommunene må få større frihet til å tilrettelegge velferdstilbud innen egne rammer.

I Finnmark er det i tillegg særdeles viktig å ta hensyn til at bosettingsmønster og næringsliv er sterkt påvirket av summen av statens nærings-, fiskeri-, infrastruktur-, energi-, helse-, velferds-, økonomi- og lokaliseringspolitik. Et område hvor statens rammer for kommunenes og fylkeskommunens aktivitet er særdeles viktig er det kommunale inntektssystemet. Inntektssystemet ble innført i 1986 og ble sist evaluert av et eget utvalg i 1995. En ny evaluering av inntektssystemet er satt i gang (Borgeutvalget). Målsettingen er å utvikle et enkelt og rettferdig system.

Rammetilskuddet har fram til 2005 sikret fylkeskommunen og kommunene og i Finnmark og Nord-Troms *bedre* rammevilkår, via Nord-Norge-tilskuddet, inntekt- og utgiftsutjevnende tilskudd og regionaltilskuddet, enn landet for øvrig. Dette betyr at vi er svært avhengige av distriktpolitisk motiverte deler av inntektssystemet, og følgelig sårbare for endringer i tilskuddsordningen. Kommunenes frie inntekter består av disse statlige overføringer og kommunenes skatteinntekter. Både regionaltilskuddet og Nord-Norge-tilskuddet er særskilte tilskudd for å sikre regionale og distriktpolitiske målsettinger. Regjeringen utreder nå om disse tilskuddene sikrer bosetting og levedyktige lokalsamfunn, og om denne typen særskilte tilskudd bør inngå i inntektssystemet. Staten bør sikre at det fremtidige inntektssystemet kompenserer for ufrivillige kostnader som følger av befolkningsstruktur, geografi og avstander.

Til 7.4.6: Anbefalinger vedrørende samferdsel og annen infrastruktur:

Finnmark fylkeskommune sitt syn er ivaretatt innenfor bl.a. *investering og vedlikehold av infrastruktur, økt støtte til den regionale flyplassstrukturen* herunder utvidelse av offentlige kjøp av flytjenester (lavere makspris). Det offentliges ansvar for at det raskt bygges ut *IKT-infrastruktur* i de delene av landet der markedsgrunnlaget ikke er til stede, er også helt i samsvar med Finnmark fylkeskommunes oppfatning.

Når det gjelder anbefalingene vedrørende *transportkorridorer*, er dette et typisk tema som vil inkludere flere fylker, men hvor også eventuelle framtidige regioner vil kunne bli for små.

Til 7.4.7: Anbefalinger vedrørende geografisk differensiering av virkemidler:

Finnmark fylkeskommune er enig med distriktskommisjonens *flertall* i at det er nødvendig å sikre mer økonomiske ressurser til den smale distriktpolitikken, bl.a. for å sikre nødvendig

tilrettelegging for regional innovasjon. Vi er også enig i at den regionalt differensierte arbeidsgiveravgiften (RDA) i så stor grad som mulig bør opprettholdes og gjeninnføres dersom EUs regelverk åpner for bruken av driftsstøtte til bedrifter i arktiske områder, og i ekstremt lavt befolkede områder i Norden.

Dette vil være med på å sikre at Finnmark og Nord-Troms kan beholde null arbeidsgiveravgift som den viktigste delen av virkemidler i tiltakssonen også etter 2007. Finnmark fylkeskommune gir derfor også sin tilslutning til at det er relevant å tilpasse virkemiddelinnsetts til områdenes ulike utfordringer. Dette betyr at tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark bør både opprettholdes og videreutvikles, og at ulike nye distriktpolitiske virkemidler kan videreutvikles i Finnmark som et samisk kjerneområde.

Finnmark fylkeskommune støtter *mindretallets* forslag om at vi bør ta hensyn til anbefalingene både fra Effektutvalget (NOU 2004:2) og fra Handlingsromutvalget (NOU 2004:15). Analysene har pekt på at Norge ikke utnyttet handlingsrommet i den smale distriktpolitikken.

"Sterke regioner"

Finnmark fylkeskommune har, både før og etter at KS gjorde sine regionvedtak, gitt uttrykk for dyp skepsis til forslag om å la fylket bli del av en storregion. Når Selstad, som ble hyret inn av KS for å legge fram et godt faglig materiale, fant å fremme et revidert forslag hvor fylket er egen region (men hvor det også er foretatt betydelige endringer spesielt i hovedstadsområdet) så må vi ta det til inntekt for at også denne konstruksjonen er faglig korrekt.

Med bakgrunn i Distriktskommisjonens anbefalinger, konstaterer vi følgende:

- Finnmark fylkeskommune er i stand til å utføre flesteparten av oppgavene som kommisjonen anbefaler løst på regionalt nivå
- Ved å få tilført økte ressurser (penger og kompetanse), vil Finnmark fylkeskommune kunne utføre samtlige oppgaver, alene eller i samarbeid med Landsdelsutvalget eller andre samarbeidspartnere.

Vi tror at flere spennende oppgaver til fylkeskommunene kan styrke regionens markedsverdi blant unge arbeidssøkende. For Finnmarks del kan dette både bidra til å stoppe fraflyttinga og bidra til at regionen blir oppfattet som et spennende framtidsmål for ungdom.

For Finnmarks del er det noen spesifikke problemstillinger vi ikke kan komme unna når det er snakk om nye geografiske grenser for regionene og hvilke oppgaver som skal ligge til hver region. Innspillet som her gis til KOU 2004:1 – Sterke regioner, er utarbeidet med bakgrunn i et "finnmarksblikk" på utredningen. Vi tar i første rekke for oss forhold knyttet til tiltakssonen, urfolk og finnmarkslov. Deretter ser vi på sentralisering, representativitet, identitet og samordning.

Tiltakssonen:

Tiltakssonen for Nord-Troms og Finnmark ble etablert i 1990, men også før den tiden hadde regionen hatt lavere arbeidsgiveravgift enn resten av landet, samt egne personrettede rekrutteringstiltak. Begrunnelse for etablering av en egen tiltakssone var de negative utviklingstrekkene i folketall og næringsliv på slutten av 1980 tallet. Man ville sikre *generelle* stabile rammebetingelser som et ledd i en langsiktig politikk for omstrukturering og vekst i næringslivet i regionen.

Finnmark og fylkets urfolk

I Finnmark er det en grunnleggende forutsetning å ha fokus på fylkets urfolk, samene. I en av konklusjonene framhever Distriktskommisjonen viktigheten av å sette inn sterke og egne virkemidler i de samiske områdene. Finnmark er fylket med de sterkeste samiske områdene befolkningsmessig. Dette faktum krever en ekstraordinær innsats for å sikre samisk språk, kultur og samfunnsliv for framtida. Finnmarks urfolk gir legitimitet til tiltak som ikke kan gjennomføres i andre områder. Særlig viktig er det å foreta en gjennomgang av viktige sektorer for å identifisere utfordringene i forhold til landets urfolk og hvordan særtiltak skal gjennomføres.

Finnmarkseiendommen

Finnmark har særtrekk som medfører at fylket skiller seg ut fra resten av Nord-Norge når det gjelder den faktiske bruken av naturgodene og den rettslige reguleringen av denne bruken⁴. Staten eier mer enn 95 prosent av grunnen i Finnmark. Statens eiendomsrett i Finnmark er ikke uproblematisk i forhold til opparbeidelse av andre "rettighetsbærere". Dette bekreftes gjennom forslaget til Finnmarkslov som regjeringen har lagt frem⁵.

Formålet med en særegen lov for Finnmark er ikke alene å ivareta samiske hensyn. Loven skal legge til rette for en ressursforvaltning som kommer alle innbyggerne i fylket til gode.

Finnmarkseiendommen skal forvaltes av et styre sammensatt av representanter valgt fra Sametinget og fylkestinget i Finnmark. Dette er et svært viktig argument for at Finnmark bør bestå som en egen region.

Sentralisering

Vi er opptatt av sentraliseringseffekten som kan ligge i forslaget om storregioner. Hvis Finnmark innlemmes i en storregion, er det stor grunn til å frykte at store deler av fylket havner i en "bakevje". Erfaringen viser at kommuner i nærheten av de store sentra vil klare seg godt, mens det blir større fraflytting fra ytterkantene. Resultatet blir at kompetansearbeidsplassene sentraliseres ytterligere og vi får større fraflytting og manglende tilflytting av unge folk med utdanning.

Det er et for lengst dokumentert at Norge sentraliseres og at store deler av utkant - Norge har kraftig befolkningsreduksjon og forgubbing. Dersom sentralisering skal motvirkes, kan mottrekket umulig være store regioner med lang avstand til maktsentraene. Store regioner vil tvert imot forsterke sentraliseringa, svekke lokal tilhørighet og følelsen av nærhet mellom de styrende og de styrte. I tillegg kan en se for seg at det generelle politiske arbeidet kan utarmes på grunn av større kostnader til å drive partipolitikk innad i storregionen Nord-Norge.

Spørsmålet om organisering handler også om interesser og innflytelse. Finnmark og Nord-Troms fikk, som tidligere omtalt, status som tiltakssone i 1990. Det var Stortinget som fattet beslutningen om dette; en ordning som tilfører regionen mer enn to milliarder årlig. Fylkesrådmannen er i tvil om vi hadde fått til denne typen ordninger som del av en storregion.

Identitet

Selstad viser i kapitlet om "Identitetsregioner" (s.100) at Nord-Norge er den eneste landsdelen der innbyggerne er samstemte om høyere tilknytning til landsdelen enn til fylket. Dette er

⁴ NOU 1997:4 pkt 4.1.1. s. 65

⁵ Ot.prp.nr.53 (2002-2003)

interessant men står unektelig i en viss kontrast til meningsmålingene som det er referert til foran om sammenslåing av fylkene.

Sverre Jervell ga i 1998 ut boka "Norge foran oppbruddet" (Europaprogrammet). Han presenterer et Norge delt inn i fem regioner, og ga dermed et viktig bidrag til den pågående regionaliseringsdebatten. Jervell er opptatt av identitet og sier at et krav til en region er et identitetsgrunnlag. Folk må føle seg som en del av regionen.

Dette er vi selvsagt enig i og tilføyer at sterke regioner ikke kan vedtas, men må vokse fram nedenfra ut fra et behov. Forslaget om en storregion i nord er en ovenfra og ned sak; et skrivebordsprodukt uten forankring i fylket. Sterke regioner får man ikke ved å kun telle hoder og se bort fra geografi og størrelse. Det er helt sikkert mulig å bygge opp større regioner som fungerer forvaltningsmessig, men for finnmarkingenes del vil dette bli en region uten legitimitet i befolkningen.

Representativitet

Skal en region få legitimitet blant folket, er en av forutsetningene at befolkningen føler et deres område er representert og har innflytelse i politiske styringsorgan. En region som består av Nordland, Troms og Finnmark vil omfatte et stort geografisk område med svært ulik befolkningstetthet. En slik region vil kunne stå uten legitimitet i Finnmarks befolkning hvis representasjon kun beregnes ut fra folketall.

	Folketall pr 1.7.2004*	Andel av befolkningen i landsdelen	Landareal i km ² **	Andel av landareal
Nordland	236.945	51,2	38.456 km ²	34,0
Troms	152.717	33,0	25.877 km ²	23,0
Finnmark	73.025	15,8	48.618 km ²	43,0
Sum	462.687	100,0	112.951 km ²	100,0

*Kilde: SSB, **Kilde: Statens kartverk

Viktige saker som fylkestinget i Finnmark i dag enstemmig vedtar, risikerer oppslutning fra kun 15,8 prosent av representantene i en landsdelsregion. I saker som berører fordelingen av goder og byrder kan demokratiet bli satt på hard prøve. Eksempler her er fordeling av midler til skole, kollektivtrafikk, veiformål osv.

Ut fra KOSTRA-tall ser vi at det er til dels store forskjeller i hvordan fylkene prioriterer satsningene. Finnmark bruker f.eks. mer penger pr lærling enn Troms og Nordland, mens bevilgningene til fylkesveiene er langt høyere i Troms og Nordland enn i Finnmark. Dette viser at fylkene tar hensyn til hva som er viktig å prioritere innenfor eget område. En "uniformering" til lik standard i en landsdelsregion, vil kunne skape store forskyvninger i hva som anses viktig å prioritere i dagens fylker.

Samordning

Svært mye av diskusjonen rundt oppgavefordeling har blitt en diskusjon om geografi og om størrelsen på den regionalt folkevalgte enheten. Fylkesrådmannen finner det ikke godt nok dokumentert at en nordnorsk storregion er en bedre arena for samordning enn dagens fylker. Det er lettere å ha oversikt i små, enn i store enheter. Vi ser imidlertid at det innen mange områder er nødvendig med samarbeid over fylkesgrensene.

En forutsetning for god effekt i regionalpolitikken er bedre sentral samordning mellom departementer og statlige fagorganer, og mellom disse og fylkene. Dialogen og samhandlinga mellom det sentrale nivået og regionene må forbedres i forhold til i dag, f.eks. gjennom konsultasjoner og mer langsiktige avtaler.

Avsluttende kommentarer

I den første runden med innspill til Distriktskommisjonen (vedlegg 5, side 6) sa Finnmark fylkeskommune følgende om størrelse på regionen:

"Regionenes utstrekning bør ikke være større enn at befolkningen har tilhørighet, og i praksis ikke større enn det som i dag er tiltaksområdet, det vil si Finnmark og Nord Troms".

Det foreligger ingen god begrunnelse for å sette likhetstegn mellom størrelse på regionen og evnen til å utføre ulike samfunnsoppgaver. Det som likevel er en kjensgjerning er at sterke regioner trenger et solid fundament i økonomiske og juridiske virkemidler. Mangel på dette har vært brukt som en av forklaringene på at dagens fylkeskommuner ikke har lyktes fullt ut i sin utvidede rolle som regionale utviklingsaktører etter ansvarsreformen. Uten tilstrekkelige økonomiske rammebetingelser og uten nødvendige juridisk myndighet, vil de nye regionene kunne framstå som uten evne og kraft til å omsette ønsket politikk om i praksis. Dette må derfor være en av forutsetningene for eventuelle nye regioner.

Dagens fylkeskommuner skal fylle fire roller; påvirkerrollen, utviklerrollen, tjenesteyterrollen og forvalterrollen. I påvirker- og forvalterrollen ser vi overhode ingen problemer knyttet til utstrekning og geografi.

Som tjenesteyter og utvikler vil ulike oppgaver ha ulik karakter mht.

- totalansvar (slik vi i dag har det ift. opplæring og tannhelse)
- bestilleransvar, og
- samordningsansvar.

For Finnmark fylkeskommune er rollen som bestiller på gitte områder uproblematisk. Vi har i tidligere uttalelser til Distriktskommisjonen pekt på samferdsel som et slikt område. Når det gjelder helse virker det innlysende at man kunne gjøre noe med demokratiunderskuddet på området ved å legge bestillerfunksjonen til fylkene/regionene.

FYLKESRÅDMANNENS KONKLUSJON

1. Finnmark fylkeskommune slutter seg til hovedtrekkene i Distriktskommisjonens innstilling. Målsettingene som er formulert for henholdsvis regionalpolitikken og distriktpolitikken er gode og samsvarer med de innspill Finnmark fylkeskommune tidligere har gitt til kommisjonens arbeid. Med henvisning til de overordnede strategiene som er valgt vil Finnmark fylkeskommune spesielt framheve noen forhold:
 - *Politikk for å møte endring:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som blant annet skal bidra til at en større del av verdiskapingen kommer de enkelte lokalsamfunn til gode ved at politikken legger til rette virkemidler og ordninger som stimulerer til endring, omstilling og utvikling i vanskelig stilte kommuner og lokalsamfunn. Denne politikken skal også bidra til å utvikle kreativitet, entreprenørskap, kompetanse og innovasjonsevne i lokalsamfunn og næringer, og den skal bidra til å styrke attraktiviteten til det enkelte lokalsamfunn og den enkelte region.

- *Vekt på den brede politikken:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som innebærer at distrikts- og regionalpolitiske målsettinger må inngå i sektorpolitikken. Det er særlig viktig å framheve nødvendighetene av at de ulike sektorpolitikkene sees i sammenheng, og at sektorpolitikken tilpasses lokale og regionale forhold. Ulike regioner har ulike forutsetninger og ulike fortrinn. Dette må det tas hensyn til slik at løsninger kan tilpasses regionenes særpreg og regionenes fortrinn kan utnyttes og videreutvikles.
 - *Desentralisering av makt til folkevalgte organer:* Finnmark fylkeskommune slutter seg til strategien som vektlegger at desentralisering av makt er en forutsetning for å utløse verdiskapingspotensialet og å føre en politikk som kan utnytte hver regions fortrinn. Ved slik desentralisering av makt vil det bli lettere å mobilisere lokale aktører til å delta i forpliktende partnerskap og demokratiet vil bli styrket. Fra Finnmarks ståsted er også nærhetsprinsippet av helt avgjørende betydning i denne sammenheng. Finnmark fylkeskommune vil i denne sammenheng særlig påpekte viktigheten av at det følger tilstrekkelig juridiske og økonomiske virkemidler med en slik desentralisering av makt og oppgaver til et regionalt folkevalgt nivå.
 - *Utnytte handlingsrommet i den smale distriktspolitikken:* Distriktskommisjonen foreslår å styrke den næringsretta og smale politikken for å fremme lønnsom og framtidsretta virksomhet i distriktene. Finnmark fylkeskommune slutter seg til denne linjen og er glad for at Distriktskommisjonen påpeker de muligheter som ligger i at urfolksdimensjonen kan gi legitimitet til spesielle løsninger for den nordlige landsdel.
2. Finnmark fylkeskommune slutter seg ikke til noen av forslagene til regioninndeling i KOU 2004:1. Sterke regioner. Vi registrerer imidlertid at Selstad etter offentliggjøringen av utredningen, har lagt fram en revidert versjon hva angår regioninndeling som er mer i tråd med vårt syn.

Finnmark fylkeskommune mener at :

- Finnmark skal bestå som egen selvstendig region. En utvidelse av regionen kan aksepteres dersom regionenes utstrekning ikke blir større enn det som i dag er tiltakssonen, det vil si Finnmark og Nord Troms.
- Frivillighet skal være det bærende prinsipp i de tilfeller der det blir snakk om å endre på regioninndelinger og grenser, dette gjelder både mellom kommuner og mellom fylker.

VEDLEGG OG ANDRE SAKSDOKUMENTER

1. NOU 2004: 19. Livskraftige distrikter og regioner. Rammer for en helhetlig og geografisk tilpasset politikk. (Tidligere utsendt)
2. Brev fra KRD av 14. oktober 2004
3. KOU 2004:1 Sterke regioner (Tidligere utsendt)
4. Brev fra KS av 13. september 2004
5. Innspill til Distriktskomisjonen desember 2003 (FT-sak 45/03)
6. Innspill til Distriktskomisjonen april 2004 (FU-sak 36/04)
7. Selstads reviderte

Vadsø 24. november 2004

Wenche Pedersen
Fylkesrådmann

Anne-Cathrine Larsen